

Використання та охорона земель в Україні

Земля — дуже містке і широке поняття. Вона — національне багатство суспільства, основний засіб виробництва у сільському господарстві. Водночас земля є і просторовим базисом життя людей з містами, селами, підприємствами, мережею доріг та іншими життєво необхідними комунікаціями.

У сучасних умовах, коли людина все активніше втручається в природні процеси, раціональне використання та охорона земель є однією з найголовніших та найактуальніших проблем.

Цілком зрозуміло, що не можна призупинити технічний прогрес, видобуток корисних копалин, будівництво населених пунктів, підприємств, через що зменшується земельний фонд і порушується навколошнє середовище. Тому вже сьогодні перед людством взагалі та Україною зокрема постає першочергове завдання — знайти шляхи порятунку землі як середовища нашого існування.

Серед таких шляхів є рекультивація, яка передбачає відновлення і повернення порушених земель у той стан, коли їх можна використовувати у сільському господарстві або для лісових насаджень, для будівництва чи для створення зон відпочинку. В кінцевому підсумку це дасть можливість створити оригінальні штучні ландшафти, які гармонійно доповнюють природні.

У посібнику: **Панас, Ростислав Миколайович. Рекультивація земель. - Львів: Новий Світ, 2011. - 222 с.** викладено науково-теоретичні основи рекультивації земель, суть і зміст гірничотехнічної та біологічної (сільськогосподарської та лісової) рекультивації земель. Розкрито принципи проектування рекультивації земель. Подано досвід рекультивації земель в окремих галузях народного господарства.

Контроль, дослідження та відновлення родючості ґрунтів як безцінного вичерпного, важко оновлюваного ресурсу, повинні стати пріоритетом нашої держави.

На сторінках книги **Грунти України: властивості, генезис, менеджмент родючості. - К.: Кондор, 2010. - 412 с.** висвітлені загальні поняття про ґрунти, їхній хімічний склад, властивості, закономірності генезису та порушення ґрунтів на території України. Узагальнені агроаходи рекультивації порушених і забруднених ґрунтів та основні агрехімічні матеріали, які використовують в агрономічній практиці, а також питання менеджменту планування та використання ґрутових ресурсів.

Розвиток суспільства в усі часи був пов'язаний із землею, села і нині є основним засобом для існування людства, джерелом суспільного багатства. У підручнику **Землеробство. - К. : Центр учебової літератури, 2010. - 463 с.** подано основні теоретичні положення наукового і практичного землеробства: умови життя сільськогосподарських культур та шляхи їх регулювання, відтворення родючості ґрунту; бур'яни і способи захисту посівів від них; сівозміни для різних ґрутово-кліматичних зон України та різних форм господарювання; обробіток ґрунту і захист його від ерозії; сівба сільськогосподарських культур; системи землеробства.

У сільському господарстві земля — це головний засіб виробництва, оскільки одночасно є предметом і засібом праці. У посібнику: **Назаренко Іван Іванович Землеробство та меліорация. - Чернівці: Книги-ХХІ, 2010.- 543 с.** викладені наукові основи землеробства. Висвітлені питання про фактори та умови життя рослин, бур'яни, сівозміни, системи землеробства, зрошувальні, осушувальні та інші види меліорацій, родючість ґрунту та методи її підвищення. Розкрито суть основних заходів з підвищення врожайності сільськогосподарських культур: зниження забур'яненості посівів, застосування раціональних сівозмін і систем обробітку ґрунту. Розглянуті найпоширеніші прийоми регулювання водно-повітряного, теплового і поживного режимів ґрунтів.

Питання охорони та раціонального використання земельних ресурсів — першочергове завдання для нашої держави, що й знайшло своє відображення у книзі: **Панас, Ростислав Миколайович. Раціональне використання та охорона земель. - Львів: Новий Світ, 2008. - 349 с.** ПОСІБНИК висвітлює науково-теоретичні основи використання та охорони земель, причому звернено увагу на методи управління і наукові принципи використання та охорони земель. Охарактеризовано сучасний стан використання та охорони земель України, їхній склад і цільове призначення. Дано рекомендації щодо встановлення і зміни цільового призначення земель. Накреслено конкретні заходи щодо

раціонального використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, еродованих і меліорованих земель, земель природно-заповідного фонду, а також населених пунктів. Значне місце в навчальному посібнику відведено рекультивації земель.

Як правильно ставитися до ґрунту, щоб запобігти прояву чинників деградації — ерозії, дефляції, підтоплення, засолення, осолонцовування, забруднення дає відповідь книга: **Кривов Володимир Миколайович. Екологічно безпечне землекористування лісостепу України. Проблема охорони ґрунтів. - К. : Урожай, 2010. - 303 с.** на сторінках якої розкрито також аспекти охорони ґрунтів як основи екологічно безпечної землекористування в лісостепу України. Розглянуто теоретичні основи оптимізації сільськогосподарського землекористування та питання охорони ґрунтів. Визначено шляхи вдосконалення організаційно-економічних механізмів управління, використання та охорони земель у регіональній системі землекористування, наведено моделі їхніх морфологічних особливостей і параметрів протиерозійної організації території.

Доречно було б нагадати, що без землі процес виробництва як сільськогосподарської, так і лісогосподарської продукції був би взагалі неможливим. Отже, економне, ефективне, раціональне й екологічно-безпечне використання земельного фонду та його всіляка охорона є в сучасних умовах однією з найактуальніших проблем.

Саме література, представлена в огляді, акцентує увагу на питаннях раціонального використання та охорони земель.

З цими та іншими виданнями можна ознайомитись у відділі документів з економічних, технічних та природничих наук обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського.

Для тих, хто постійно стежить за новинками літератури, радимо звернутись до електронного каталогу або он-лайн каталогу (www.library.kr.ua.)

Наша адреса: вул. Велика Перспективна, 24, тел. для довідок 22-58-14.

*Огляд підготувала
головний бібліотекар
відділу економічних,
технічних та природничих наук
обласної універсальної
наукової бібліотеки ім. Д.І. Чижевського
Вікторія Одегналова*